

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

3 Si tulerit plus qua[m] dederit quis, fœnus habetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

inveniantur personæ; ne veritas occultetur, & malus ut bonus æstimeretur, in providentia proprii Episcopi sit; ut aut coram se & competentibus iudicibus, aut aliter honorificè veritatem attestent.

1 ¶ Pro testimonio] Sic est emendatum ex concilio Eugenii II. & Leonis IV. & Polycarpo. Antea enim legebatur, pro conficiendis instrumentis ad testimonium non rogentur.

2 ¶ Et si autem] In concilio ipsi, & Polycarpo legitur, si enim eventæ causæ aliquid viderint, &c.

QVÆSTIO III.

Qvod autem præter summam emolumenta scitari, sit usuras exigere, Augustini auctoritate probatur, qui in Psalmum 36. ad vers. [Tota die] scribit, dicens.

C. I. ¶ Qui plus, quam dederit, accipit, usuras exigit.

Sed si foeneraveris homini, id est, mutua pecuniam tuam dederis; à quo aliquid plus, quam dedisti, expectes accipere, non pecuniam solam, sed aliquid plus quam dedisti, sive illud triticum sit, sive vinum, sive oleum, sive quodlibet aliud, si plus, quam dedisti expectas accipere, foenerator es; & in hoc improbandus, non laudandus.

C. II. ¶ Quidquid supra datum exigitur, usura est.

Item Hieronymus super e. Ezechielem, lib. 6. ad c. 18.

Pviant à quidam usuram tantum esse in pecunia. Quod prævidens scriptura divina, omnis rei aufert superabundantiam; ut plus non recipias, quam dedisti. Item ibid. ¶ Alii pro pecunia foenerata solent munuscula accipere diversi generis; & non intelligunt usuram appellari, & superabundantiam, quidquid illud est, si ab eo, quod dederint, plus acceperint.

C. III. ¶ Quidquid forti accedit, usura est.

Item Ambrosius in lib. de Tobia, c. 14.

Plerique a refugientes præceptis legis, cum dederint pecuniam negotiatoribus, non in pecunia usuras exigunt, sed de mercibus eorum, tanquam usurarum emolumenta percipiunt. Ideo amant, quid lex f. dicat. [Neque usuram, inquit, escaram accipies, neque omnium rerum.] Item paulo post. ¶ Et cæca usura est, & vestis usura est, & quodcumque forti accedit, usura est; quod velis ei nomen imponas, usura est. Item paulo interjellit.

¶ Si quis instaurantum convivium putat, ad negotiatorem mittit, ut absynthiaci g. cupellam sibi gratis deferat: ad cauponem dirigit, ut Picenum vinum, aut Tyriacum h. requirat ad lanium; ut hlam i sibi procurer, ad alium, ut poma sibi adorner.

1 ¶ Absynthiaci] De hoc vino, quod tardam colitionem accelerat, ideò instauranti convivii aptum est, meminit Dioscorides, lib. 3. cap. 49. Lampridius de Helio Gabalo inquit; & rosato, atque absynthio. & vulgus ad bibendum invitavit. De hoc Alcianus parer. l. 7. cap. ult.

C. IV. ¶ Quando amplius, quam debetur, exigitur usura est.

Item ex concilio Agathensi.

Usura est, ubi amplius requiritur, quam datur. Verbi gratia, si dederis solidos decem, & amplius quaesieris: vel dederis frumenti modium unum, & super aliquid exegeris.

Ecce evidenter ostenditur, quod quidquid ultra sortem exigitur, usura est.

a. al. restituerunt. b. Sent. 3. dist. 37. l. v. p. 13. c. 172. c. Et ibi gl. ord. d. Sen. ibid. l. v. p. 13. c. 18. Pann. l. 3. c. 160. e. l. v. p. 13. c. 20. f. Deut. 23. g. al. absynthiaci. h. al. thieriacum. i. al. rutivam. k. fortasse absynthiaci, aut absynthiato. l. Capit. l. 1. c. 220. Burch. l. 2. c. 126. l. v. p. 6. c. 209. Pann. l. 3. c. 161.

QVÆSTIO IV.

Qvod verò nec clericus, nec laici liceat usuras exigere, probatur auctoritate Gelasii, & aliorum.

C. I. ¶ A quibus negotiorum clerici abstineant.

Item enim Gelasius Papa, scribens Episcopis per Laticaniam & Siciliam, c. 17.

Clerici a aut ab indignis quibus noverint abstinentendum, & ab omni cujuslibet negotiationis ingenio vel cupiditate cessandum; aut in quocumque gradu sint positi, si cessare noluerint, mox à clericalibus officiis abstinere cogantur.

1 ¶ Si cessare noluerint] Hac non sunt in epistola, ut patet referuntur sup. dist. 88. consequens, sed non sunt expuncta in glossam.

C. II. ¶ Excommunicentur ministri, qui foenerantur.

Item ex concilio Agathensi l. quod confirmavit Papa Sylvester, cap. 12.

Ministri b, qui foenerantur, placuit iuxta formam divinitus datam eos à communione abstinere.

C. III. ¶ Qui voluit esse in clero, à studio negotiationis abstineant.

Item ex concilio Tarraconensi, c. 2.

Anonum e statutus firmatus est, ut quicunque in clero esse voluerit, emendi vilius, vel vendendi carius studio non utatur. Quod certe si voluerit exerce, cohibeatur à clero.

C. IV. ¶ Alienetur à clero, usuras, aut superabundantiam exigens.

Item in concilio Martini Papa, c. 62.

I. Siquis oblitus timorem Domini, & sanctam scripturam, quæ dicit d. [Pecuniam suam non dedit ad usuram] post hanc cognitionem magni concilii, foeneraverit, & centesimas exegerit, aut ex quolibet negotio turpe lucrum quaesierit, aut per diversas species vini, vel frugis, vel cujuslibet rei emendo, vel vendendo aliqua incrementa lusseperit, de gradu suo dejectus, alienetur habeatur à clero.

1 ¶ Magni concilii] Sic loquitur Martinus Beatus, quoniam hanc sententiam accipit ex capite 17. concilii Nicæni, quod statuitur. f. ead. c. quoniam & in duobus vetustis Gratiani exemplaribus, post hoc continetur illud subiungitur.

C. V. ¶ Tris pecunias, quas clericus mutua dedit, iusto pretio species accipere potest.

Item ex concilio Tarraconensi, c. 3.

II. Siquis clericus solidum in necessitate prestiterit, hoc de vino, vel frumento accipiat, quod mercandi causa tempore statuto decretum fuisse vendidit. Ceterum si speciem non habuerit necessariam, ipsam, quod dedit, sine illo augmento recipiat.

C. VI. ¶ Clericus non accipiat plus quam commodat.

Item ex concilio Carthaginensi f. III. cap. 16.

Nvllus g clericorum amplius recipiat, quam cuique accommodaverit: si pecuniam, pecuniam accipiat; speciem eandem, quantum dederit; accipiat: & quidquid aliud tantum, quantum dederit, accipiat.

C. VII. ¶ Etiam laici usuras damnabiles est.

Item Leo Papa, epist. c. 3.

a. Dist. 88. consequens. b. præinde. l. v. p. 13. c. 21. b. De ministris. orig. l. v. p. 13. c. 10. c. Burch. l. 2. c. 122. l. v. p. 13. c. 17. p. 6. c. 197. d. f. 14. e. l. v. p. 6. c. 365. & p. 11. c. 4. Pann. l. 3. c. 159. f. In vulgari eras; Agathensi. g. Anst. l. 7. c. 173. Burch. lib. 2. c. 124. l. v. p. 6. c. 196. & p. 13. c. 9. Pann. l. 3. c. 158. Rab. p. 11. c. 32. & in concil. Aquilgr. c. 62. Poly. l. 4. m. 31.